

HOTÝLEK

Alena
Mornštajnová

HOST

Ráno

Když se Václav dvacátého pátého července několik minut před sedmou probudil, nic nenasvědčovalo, že vstává do posledního dne svého života. Přesně v sedm hodin — jak měl už mnoho let ve zvyku — spustil nohy z postele, provedl pár protahovacích cviků a svižným krokem vyšel na zahradu.

Bylo po dešti, stébla trávy se ještě ohýbala pod těžkými kapkami a barvy květů byly v ranním slunci zářivější a radostnější než jindy. Václav odkopl boty, ráznými tempy napumpoval studenou vodu do vědra, zvedl je do výšky a převrátil na sebe. Pak udělal krok a natáhl se po ručníku. Bosá noha mu sklouzla po něčem vlhkém. Václav se s rozpaženýma rukama převrátil dozadu a celou vahou narazil hlavou na kovovou konstrukci pumpy.

Oba — Václav i rozšlápnutý slimák — byli na místě mrtví. Ani je nestačilo napadnout, že dnešní ráno je moc krásné a je škoda umírat.

Zpráva o Václavově smrti se během dopoledne rozletěla po celém předměstí a pak dál do světa.

Renata nejdříve jen pokrčila rameny a pokračovala ve vaření. Pak položila vařečku, odešla do koupelny, posadila se na okraj vany a rozplakala se.

Plakala nad tím, co bylo, i nad tím, co mohlo být. Plakala nad svými nenaplněnými sny a ještě víc nad sny, které se jí splnily.

Před očima stále viděla velkou modrou obálku, kterou léta ukrývala pod pečlivě složeným povlečením. Několikrát se ji chystala odeslat, ale kdykoli se dotkla hrubého papíru, ucukla, jako kdyby se bála, že se spálí. Teprve před pár dny přesvědčila samu sebe o oprávněnosti svého konání, znovu pečlivě prošla obsah obálky, zalepila ji, nadepsala adresu, nalepila známku a hned, aby si čin, o jehož správnosti nebyla ani ona úplně přesvědčená, nestačila rozmyslet, odnesla dopis bez zpáteční adresy do nejbližší poštovní schránky. Silou prostrčila příliš velkou obálku dovnitř, a když slyšela, jak se sesunula na dno, otočila se a s podivným pocitem viny, který jí svíral žaludek, rychle odešla.

Jindra si při zprávě o Václavově smrti pomyslela, že svět už nikdy nebude stejný. Na chvíli ji dokonce napadlo, jestli pro ni bude v onom novém světě místo. Jestli bude mít sílu jít dál.

Pohled jí padl na hromádku neotevřené pošty. Úplně dole, pod účty a reklamními letáky ležela neforemná modrá obálka. Podívá se později. Možná. Někdy.

Lucii řekl o smrti jejího manžela nejstarší syn. Pak ji jemně pohládl po hřbetu ruky. Lucie ruku s cuknutím odtáhla a dál se mlčky dívala na prasklinu v okenní tabulce.

Krásná...

Nejhorším dnem z celého roku bývaly pro Václava Mánesa narozeniny. Přijít na svět desátého června devatenáct set čtyřicet dva, ve stejný den, kdy byly vypáleny Lidice, je samo o sobě dost nešťastné načasování, ale ještě větší smůla je, když váš otec vyběhne při zákazu vycházení do tmy, aby přivedl porodní bábu, a už se nikdy nevrátí. O tom, že se stala vdovou, se paní Štěpánka Mánesová dozvěděla ze seznamu zastřelených, visícího na vedlejším domě, o dva dny dříve, než do schránky dorazilo úřední oznámení.

Matka, prarodiče i ostatní příbuzní se jednomyslně shodli, že nešťastný sirotek, po otci pojmenovaný Václav, za nic nemůže a má právo slavit narozeniny jako všichni ostatní lidé, a každoročně připravili oslavu s dárky a narozeninovým dortem. Jakmile byly dárky předány a dort nakrojen, dospělí se sesedli okolo kulatého jídelního stolu a otevřeli láhev slivovice.

„Jo, jo, slivovici míval Venca moc rád,“ poznamenal kdosi a oslava se s drtivou pravidelností změnila v tryznu za Václava mrtvého otce. S klesající hladinou slivovice v láhvi přibývalo prolitých slz. Přítomní se stále častěji obraceli k malému

Vašíkovi, hladili ho po kudrnatých vlasech a opěvovali jeho podobnost s nebohým otcem. K večeru matka přivinula Václava do náručí, rozeštkala se nahlas a utekla z pokoje. Tím byla oslava prohlášena za ukončenou a Václav měl na rok klid.

S oslavou narozenin se pojila i jedna z Václavových nejstarších vzpomínek. Když mu bylo pět let, děda Leopold mu věnoval lístky do cirkusu. Václava už tehdy zajímalo jen to, co se dalo rozebrat a složit dohromady, a koně pobíhající dokola a akrobati svíjející se na vysoko zavěšených houpačkách ho nudili. Návštěva cirkusového stanu by na něj pravděpodobně neudělala žádný dojem a zapadla by do hlubin zapomnění, nebýt dvou pestře oblečených hulákajících klaunů, kteří se po akrobatickém čísle vhrnuli do manéže a žonglovali s barevnými míčky. Pak balonky naházeli do publika, hlasitými výkřiky se dožadovali, aby jim je lidé házeli zpátky, a chytali je do klobouků.

Václav s maminkou seděli v první řadě, protože děda Leopold nebyl žádný šetřílek a svou štědrost dával před zbytkem rodiny a světem rád najevo. Jeden hozený míček se přikutálel Václavovi k nohám. Sklonil se pod sedadlo, zvedl ho, a když se narovnal, díval se klaunovi přímo do obličeje.

Z bíle nalíčených tváří na něj zíraly červeně orámované oči a usmívala se rudě namalovaná pusa sahající od ucha k uchu. Barvy se leskly potem a stékaly klaunovi z očí a po bradě jako tenké pramínky krve. Václav zařval, praštil příšeru žlutým míčkem do rozesmátých úst a rozběhl se k východu. Daleko nedoběhl. Rozhořčené publikum výtržníka zadrželo a předalo spravedlnosti.

Přestože se za něj maminka bila jako lvice, obhajovala před zlým cirkusovým světem Václavovu křehkou duši, nezbylo jí než zaplatit bolestné a představení předčasně opustit. Cestou

k východu si Václav všiml, že maminka je v obličejí červená stejně jako krvácející klaun.

A to byla Václavova první a poslední návštěva cirkusu a počátek jeho nechuti ke klaunům a šaškům všeho druhu.

Přestože ho maminka často objímala a říkala, že jsou na světě jeden pro druhého, Václav měl v tomto směru jisté pochybnosti. Ty úzce souvisely s třetím strachem, který si se sebou přinesl až do dospělosti, strachem ze zavřených dveří.

Pokaždé když měl stisknout kliku a vstoupit do místnosti, pocítil, jak se mu chvěje ruka a tají dech. Pokaždé měl pocit, že dělá něco zakázaného a že ho trest nemine. Stejně jako když jednou uprostřed odpoledne přiběhl domů a hledal maminku. Otevřel dveře do obývacího pokoje a našel ji na pohovce se strýcem Bedřichem, tátou svého nejlepšího kamaráda Oldřicha.

Polštáře na květovaně potažené pohovce byly pomuchlané, maminčin drdůlek rozčuchaný, halenka celá pomačkaná a sukně vykasaná až k bokům. Václav nevěděl co říct, tak zdvořile pozdravil: „Dobré odpoledne přejí.“

„Dobré,“ zamumlal strýc, pak si rychle natáhl kalhoty a odešel, ale maminka vzala řemen, ohnula Václava přes koleno a seřezala ho tak, že měl na zadku modřiny. Pak řekla: „To aby sis zapamatoval, že bez dovolení se neotevívá,“ a odešla plakat do kuchyně. Václav zůstal v pokoji, brečel do zmuchlaného polštáře, který ještě voněl levandulovým šamponem, a spíš než poučku o klepání si zapamatoval, že mamince není co věřit.

Po prvním dni ve škole Václavova nedůvěra vůči matce ještě vzrostla. Maminka líčila školu jako místo, kde si najde kamarády a naučí se spoustu zábavných a užitečných věcí. Takže Václav si školu představoval jako obrovskou dílnu podobnou garáži strýce Bedřicha, kde se rozebírají a znovu montují auta, motorčky a kola a pořádají závody na bicyklech. A občas se

samo sebou nakoukne do knížek a spočítá pár příkladů, aby si člověk uměl přečíst jízdní řád a sečíst útratu.

Určité pochyby v něm probudila bílá košile a dlouhé kalhoty, do kterých ho maminka první školní den navlékla. Pak mu zakázala jet do školy na kole. Na úplně novém kole, dárku k šestým narozeninám od dědy Leopolda! Jediném novém kole široko daleko! Všichni kluci v ulici jezdili na starých herkách poděděných po tátovi nebo starším bráchovi. Radost z kola mu nedokázala pokazit ani smutná skutečnost, že žádného bráchu ani tátu neměl. Od narozenin z kola neslezl, vyhrával všechny závody, a teď aby šel do školy pěšky!

Pokud šlo o nové kamarády, byla maminka úplně vedle. Ve třídě bylo jenom dvanáct dětí. Václav, nemluvný Jiří Matocha, zvaný Mátoha, propadlík Milan Pekař, v ulici známý jako Preclík, a devět holek, jejichž jména Václav nepovažoval za nutné si zapamatovat.

„Díky Bohu za Preclíka,“ prohlásil Václav doma poté, co mu bylo sděleno, že musí jít do školy nejenom další den, ale ráno co ráno po celé roky povinné školní docházky.

„To ses chytil pěkného kamaráda. A neber jméno Boží nadarmo.“

Z matčiny odpovědi Václav usoudil, že prožívá další období náboženského zápalu, které ji popadalo v obdobích, kdy jim domů nechodil pomáhat s chlapskými pracemi — jak říkala maminka — žádný nový strýček. A že ho v neděli znovu čekají dlouhé kalhoty, bílá košile a návštěva nedalekého kostela. Jako by nestačilo, že má na krku tu zatracenou školu. Povzdechl si a šel provětrat nové kolo.

I když si ve válečných časech nemůže být životem jistý nikdo, Štěpánku Mánesovou manželova smrt naprosto překvapila

a zdrtila. Vždyť spolu prožili necelý rok, před nedávnem se nastěhovali do dvojdomku na předměstí a plánovali strávit bok po boku celý život. Z čeho splatí domek a uživí sebe a syna?

Naštěstí se bála zbytečně. Na pomoc přispěchala celá zničená rodina a hlavně děda, Leopold Mánes. Štěpánčini rodiče zásobovali mladou vdovu vším, co vypěstovali, sklidili a porazili ve svém skromném hospodářství, takže si Václav v raném věku vyvinul nechuť ke králičímu a drůbežímu masu a během celého života se u něj projevovaly sklony k vegetariánství. A děda Leopold vyplácel vdově po svém jediném synovi slušnou apanáž, často vylepšovanou nemalými finančními obnosy. Štěpánka se o dědově štedrosti neopomněla zmínit rodičům, a ti, aby nezůstali pozadu, znásobili své úsilí a přihodili nějakou tu korunu. Dá se tedy říct, že Štěpánce se vůbec nežílo špatně a jediné, co ji tížilo, byla samota.

Štěpánka Mánesová byla hezká žena s velikýma očima a hustými hnědými vlasy vyčesanými do drdůlku. A na muže se uměla usmát tak, aby nezapochyboval, že je ten nejlepší na celém světě. Usmívala se ráda a často, takže o nápadníky nejrůznějšího věku i úmyslů neměla nouzi. Občas se některý z nich stal Václavovým strýčkem, ale žádnému se nedostalo té cti, aby se stal jeho druhým tatínkem. Ne že by pánové nechtěli. Obzvláště zpočátku byli Štěpánkou okouzleni natolik, že byli ochotni vzdát se pro ni svobody. To Štěpánka se okamžitě rozloučila s každým nápadníkem, který chtěl kromě potěšení a občasné výpomoci nabídnout mladé vdově i manželství. Bála se, že by se před ní uzavřela tchánova štedrá dlaň, přišla by o podporu rodiny a z příjemného milence by se za pár let vyklubal obyčejný manžel. A tak se u Mánesových během let vystříдалo tolik strýčků, že si Václav ani nepamatoval jejich jména, a Štěpánku pomlouvaly všechny závistivé ženské v ulici,

kromě Bedřichovy ženy Zdeny, která neměla pomlouvání v povaze, a navíc byla po deseti porodech a s osmi přeživšími dětmi ráda, že má od svého muže pokoj.

Děda Leopold Mánes rád tvrdil, že je hoteliér. Ve skutečnosti mu patřil bývalý zájezdní hostinec, příhodně umístěný za městem. V patře hostince Leopold Mánes zařídil pět útulných pokojíků, které více než náhodní cestující využívali záletní manželé, nevěrné manželky a nesezdané páry. Lásku a touhu nezadusí ani těžké časy války a dědovi Leopoldovi, proslulému diskrétností a skvělou kuchyní, v níž vládla babička Majka, se podařilo hostinec udržet.

„Chtěl jsem ho předat tvému tátovi,“ říkával malému Václavovi, když na pravidelných nedělních návštěvách vypil trochu víc štamprliček, než bylo zdrávo, a od vyprávění košilatých vtipů, nad nimiž se pohoršovala jen babička Majka, přešel k výlevům sebelítosti, „ale neboj, já jsem ještě pašák. Já pro tebe náš hotýlek udržím. A přistavím k němu další patro. Samí lepší lidi k nám budou jezdit, uvidíš!“

Štěpánčina švagrová, teta Marie, která v hotýlku dělala od rána do večera a považovala ho za svůj domov, se při dědových výlevech mračila zbytečně, a to hned ze dvou důvodů. Za prvé měl Václav odjakživa jasno, že bude automobilovým závodníkem, a za druhé, děda Leopold hotýlek neudržel, protože mu ho na začátku padesátého roku zabavili komunisti. Děda musel oběhat hodně svých bývalých i současných zákazníků a připomenout, čím jsou mu zavázáni a čím by jim v budoucnu mohl být prospěšný, aby zabránil úmyslu přestavět hostinec na dětskou ozdravovnu a zařídil, že směl nově zřízenému rekreačnímu objektu pro pracující alespoň spravcovat. I když se rodinné příjmy výrazně snížily, po čase

se děda v nových poměrech rozkoukal a našel cestičky, jak se dostat k penězům. Láska a nevěra přece kvetou v každé době...

Tehdy bylo Václavovi už skoro osm let a chodil do druhé třídy. Pomalu začínal zjišťovat, že být jedním z mála kluků v téměř dívčí třídě má i svoje výhody, obzvláště když z Mátohy se ve vztahu ke spolužačkám vyklubal opravdový nekňuba a z Preclíka hrubián. Václav byl na ženskou společnost zvyklý, a i když ho holky nezajímal o nic víc než tetky v kostele — tedy vůbec —, díky matčině výchově se k nim choval slušně.

A tehdy se poprvé projevila slabost, kterou vůči němu dívky a ženy všeho věku měly. Možná to bylo bezbranným pohledem Václavových velkých hnědých očí nebo způsobem, jak se uměl na ženy podívat. Možná to bylo zářivým úsměvem zděděným po láskychtivé mamince nebo vážností, s jakou uměl naslouchat. Jen Václav sám si nikdy neuvědomil, jakým kouzlem vládne a jak snadno mu ženy podléhají, a v jeho prospěch nutno říci, že i když měl hodně chyb, své moci nad nimi nikdy vědomě nezneužil.

A tak byl školák Václav oblíbencem nejen paní učitelky, ale i svých devíti spolužaček, a díky jejich laskavému zraku mu prošla nejedna lumpárna, což mu hořký život kluka školou povinného dost ulehčovalo.

Vládu lidu, která tolik dolehla na plány dědy Leopolda, by Václav téměř nezaznamenal, kdyby jim jednoho dne paní učitelka s rozpačitým zakoktaváním neoznámila, že by ji nadále neměli oslovovat paní, ale soudružko učitelko. Václavovi to bylo sice divné, ale prasklá duše na kole ho trápila víc. Nebýt dotazu propadlíka Preclíka, ani by ho nenapadlo se nad novou skutečností zamyslet.

„Proč?“ zeptal se Preclík.

Paní učitelka přešlápla. „No, žáci všech tříd tak budou oslovovat svoje učitele.“

„Ale proč?“

„No, prostě to tak je.“

„Vy nevíte proč, paní učitelko?“

„Protože to řekl pan — tedy soudruh ředitel.“

„To je divné, ne?“

„Zvyknete si.“

„Já tedy ne, paní učitelko.“

„Budeš muset,“ uzavřela rozhovor soudružka učitelka.

Preclík nadále lpěl na starém oslovení, spíš aby učitelku pozlobil než z jakýchkoli ideových důvodů, a Václav si všiml, že paní soudružka učitelka ho opravila jenom tehdy, když byl poblíž soudruh ředitel. Z krátké příhody si odnesl dva poznatky. Utvrdil se, že propadlík Preclík není vůbec tak hloupý, jak široká veřejnost dle školních výsledků soudí, a zjistil, že znalosti paní soudružky učitelky mají taky svoje meze.

Další změna, kterou vláda dělníků a rolníků do školy přinesla, udělala Václavovi nesmírnou radost. Když mu bylo deset let, bylo ve školách zrušeno náboženství. A maminka Štěpánka se právě chystala provést ve svém a synově životě změny tak zásadního významu, že opomněla synka přihlásit do nepovinného náboženství, a Václav měl o jedno volné odpoledne víc.

Přestože Štěpánka Mánesová netrpěla nedostatkem, okolnosti ji donutily pracovat. Pracovat uměla, vždyť vyrůstala na vesnici a od dětských let pomáhala rodičům se vším, na co její dětské a pak dívčí ruce stačily. A stejně jako Václav vždycky věděl, že bude automobilovým závodníkem, Štěpánka věděla, že udělá všechno pro to, aby se z vesnice dostala do města. I kdyby nepotkala Václava Mánesa a neokouzila ho širokým úsměvem, našla by způsob, jak z rodného hospodářství odejít.

Život ženy v domácnosti jí naprosto vyhovoval a péčí o syna, skromný půldomek, přilehlou zahrádku a sebe hodlala strávit zbytek — jak doufala dlouhého a spokojeného — života.

Poněkud složitějšími milostnými vztahy k sobě ale přitahovala nežádoucí pozornost šťastně i nešťastně vdaných, svobodných i ovdovělých žen z okolí, které neuměly nebo nechtěly vládnout ženskými zbraněmi stejně jako mladá vdova, a tak jednoho dne u Štěpánčiných dveří zazvonila tříčlenná delegace uličního výboru a vyzvala ji, aby se i ona připojila k budování šťastnějších zítřků. A Václavově mamince nezbylo nic jiného než nastoupit do místních strojíren.

Ráno co ráno prošla vrátnicí, označila na píchacích hodinách příchod, převlékla se do montérek, vlasy svázané do drdůlku schovala pod modrý šátek a postavila se k vrtačce, aby celou pracovní směnu vrtala díрку za dírkou do podlouhlých plíšků a usmívala se na mistra Františka Cahlíka, jediného muže v rozlehlé továrenské hale. Kvůli úsměvu, který na Štěpánčiných ústech bydlel, aniž si toho vůbec byla vědoma, ji nesnášely všechny ženy v dílně. A nejvíc Karlička Hružová, protože do bezděkého úsměvu mladé vdovy se zahleděl Karliččin milý, mistr František. Točil se kolem nové dělnice, vyměňoval zlomené vrtáky, přinášel krabice s neprovrtanými plíšky a odnášel hotové palety. A Štěpánka seděla u své vrtačky a usmívala se čím dál tím víc. Po dvou týdnech mistr František doprovázel novou dělnici po práci domů. Po měsíci už přicházeli ráno co ráno do fabriky spolu. A František Cahlík úplně zapomněl, že nějaká Karlička existuje. Nepamatoval si na společné večery a nechtěl si vzpomenout na sliby, které jí dal.

Zato Karlička nezapomněla. Nemohla — už kvůli soustrastným pohledům a nabroušeným poznámkám ostatních dělnic.

„Přece to tak nenecháš být, holka,“ pobízely ji k činu. „Ta si Cahlíka nezaslouží, cuchta jedna. Kdyby její tchán věděl, že si tahá na noc domů chlapy, utáhl by kohoutek!“

A tak se Karlička odhodlala k činu. Jednou večer sedla na kolo, zastavila před bývalým zájezdním hostincem, zaklepa-la na dveře správcovského bytu dědy Leopolda a pověděla mu, jak hanebně se vdova po jeho zastřeleném synovi Václavovi, maminka milovaného vnoučka Vašíka, chová, jak špiní jméno celé rodiny a šlape jí, Karličce Hružové, po štěstí.

Děda Leopold byl ve věcech lásky tolerantní — vždyť zálet-ní manželé a nevěrné manželky byli nejlepšími zákazníky a při-nášeli mu do peněženky pěkných pár korun navíc. Ve vlastní rodině ale hanebnosti netrpěl. Zbrunátněl v obličejí a v po-hodlném domácím županu se žlutým lemováním, ve kterém tak rád sedával ve svém ušáku a pokuřoval doutníčky, obutý jen v trepkách, vytáhl z garáže motocykl a vyrazil za snachou.

Václava probudilo z prvních snů vrčení motocyklu. Všechny motory mu zněly v uších jako rajská hudba. Zaposlouchal se do blížících se zvuků a uchem rodícího se odborníka rozpo-znal dědův stroj. Vysoukal se z postele, vykoukl z okna a letěl nečekané návštěvě otevřít. Děda Leopold jako by ho ani ne-viděl. Vřítíl se dovnitř a zamířil přímo ke dveřím mamičiny ložnice. Václav strnul a díval se, jak děda bez klepání tiskne kliku a otevírá dveře.

Cožpak děda neví, že musí zaklepat a počkat? Neví, že ho stihne trest? Kolikrát už maminka přehnula Václava přes ko-leno a nařezala mu, protože jeho nohy a ruce byly rychlejší než myšlenky? Obrátil se a prchl do bezpečí postele.

I přes peřinu přetaženou přes hlavu slyšel dědův řev, ná-mitky strýce Františka a mamičiny vzlyky. Pak se hlasy zklidnily, hovor se přesunul do kuchyně a ozvalo se cinkání

skleniček. Po půlhodině se venkovní dveře zabouchly, dědova motorka několikrát zakašlala, naskočila a odbzučela do dálky. Dveře Václavova pokoje se otevřely a vešla maminka Štěpánka. Byla rozcuchaná a ubrečená a v očích měla vztek. „Kolikrát jsem ti říkala, abys ty dveře neotevíral?“

Václav cítil ve vzduchu další výprask a začal se hrabat z postele. Maminka se ale obrátila a zavřela za sebou. Už nikdy Václava nezřezala, protože nemusela. Její nový manžel František Cahlík se o to často a rád postaral sám.